

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นแนวทฤษฎีการ สื่อสารที่คองนำไปพิจารณาจัดวางแผนการดำเนินงานวิจัย ส่วนที่สอง เป็น รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีด้านการสื่อสาร

โรเจอร์ (Rogers) ให้ความหมายของการสื่อสารว่า "การสื่อสาร" คือกระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งสาร ไปยังผู้รับสาร กว ย เจตนาจะเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร¹

โรเจอร์ ได้กล่าวถึงผลของการสื่อสาร 3 ประการ คือ²

1. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรูของผู้รับสาร
2. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร
3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านพฤติกรรมของผู้รับสาร

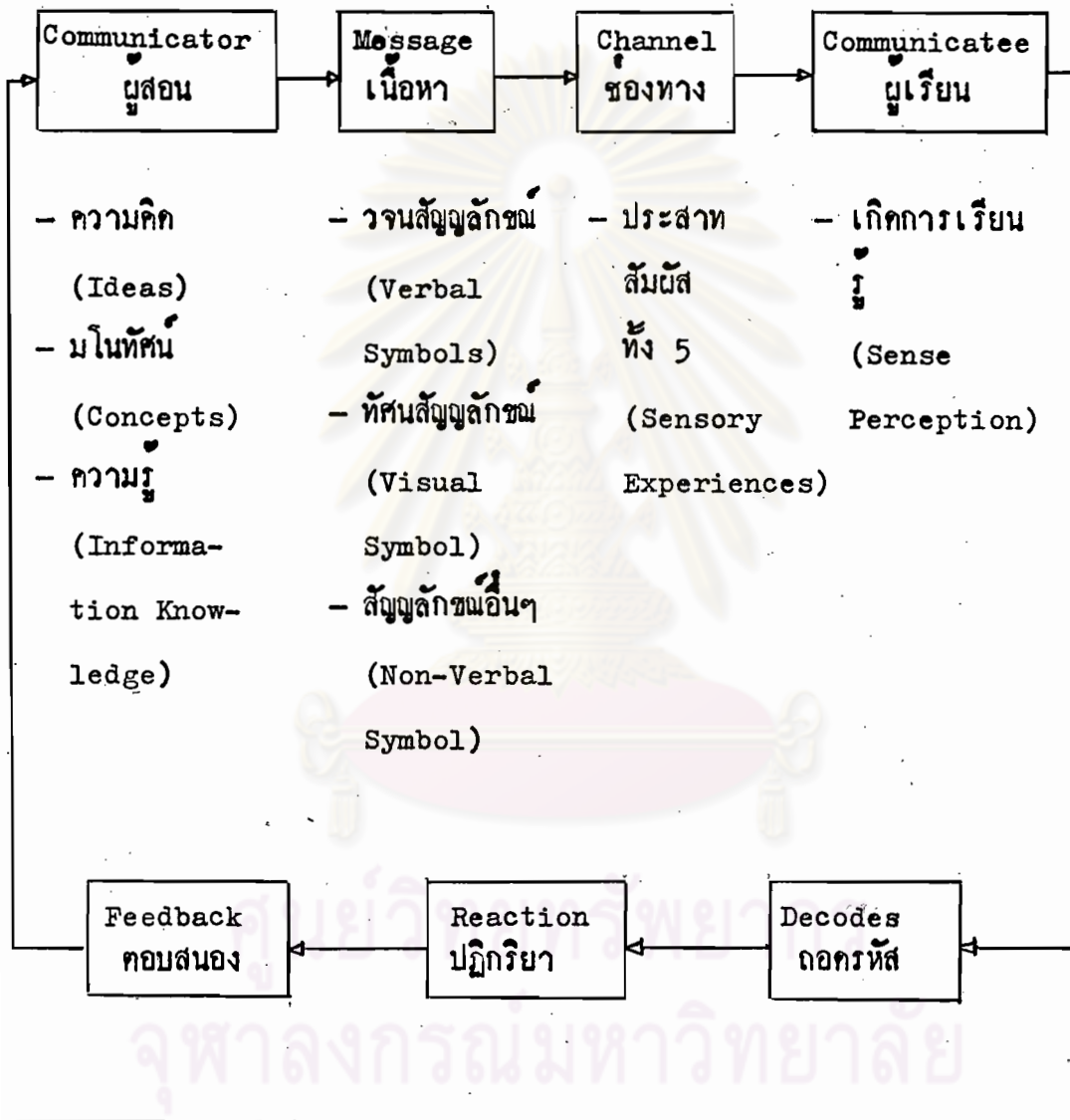
ในกระบวนการเรียนการสอนใด ๆ ก็ตาม จะต้องเกี่ยวข้องกับ กระบวนการสื่อสารทั้งสิ้น โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดข่าวสารหรือเนื้อหา ทั่ว ๆ ผ่านทางตัวกลางหรือช่องทางซึ่งมีการใช้สื่อเข้าช่วย เพื่อให้ผู้รับได้รับ ข่าวสารอย่างถูกต้องและเข้าใจความหมายมากที่สุด ถึงแม้จะเห็นได้จากแผนภาพ ขององค์ประกอบของกระบวนการในการสื่อสาร เปรียบเทียบกับกระบวนการ สื่อความหมายในการเรียนและการสอน

¹ E.M. Rogers, Communication Strategies for Family Planning, (New York : Free Press) p.43.

² Ibid, p.49.

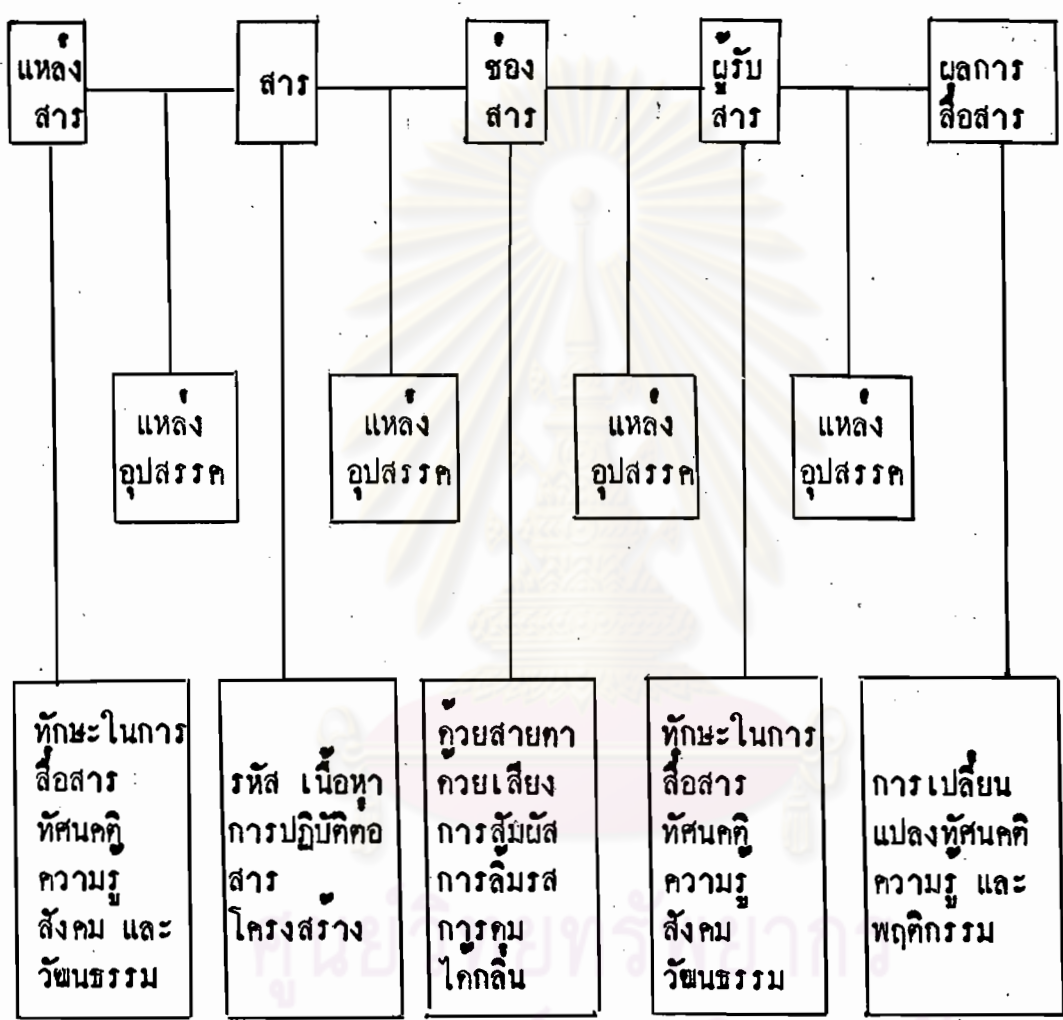
กระบวนการสื่อความหมายในการสอนและการเรียน¹

(Process of Communication in Teaching and Learning)

¹สาเกา วรวงูร, "Process of Communication in Teaching and Learning" เอกสารประกอบคำบรรยายในวิชา Research and Theory in Instructional Technology, แผนกวิชา สกทัศน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คักสำเนา)

องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร¹

¹ เสถียร เขยประทับ. "การสื่อสาร", นิเทศสาร ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (1979) : หน้า 50-51.

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้¹

Thorndike ได้กล่าวถึงกฎแห่งความพร้อม กฎแห่งผลของความพอใจ ไว้อย่างนี้

กฎที่ 1 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน หรือพร้อมที่จะตอบสนอง เมื่อผู้เรียนมีความพอใจในสิ่งใด ก็จะมีความยินดีและความพร้อมที่จะไปทำสิ่งนั้น แต่หากไม่พึงพอใจแล้ว ไม่พร้อมจะทำ แล้วถูกบังคับให้ทำ ย่อมก่อความไม่พอใจ คำว่าความพร้อมนี้ หมายถึง ความพร้อมเนื่องมาจากวุฒิภาวะ (Maturity) โดยมีพื้นฐานประสบการณ์เดิม และความพร้อมทางจิตใจ ความพร้อมในการรับรู้และมีแรงจูงใจที่จะเรียน

ในเรื่องความพร้อมนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะรวมถึงความพร้อมทางร่างกายที่ไม่เจ็บป่วย ในการวิจัยจึงได้คัดเลือกเฉพาะมารดาที่คลอดลูกอย่างปกติมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และเริ่มดำเนินการวิจัยในวันที่ 2 หรือ 3 หลังการคลอดแล้ว สำหรับมารดาที่คลอดโดยการผ่าตัดจะมีความเจ็บปวดและต้องปฏิบัติตัวตามแพทย์สั่งก่อให้เกิดความกังวล และความไม่พร้อมได้มาก

กฎที่ 2 กฎแห่งผลความพอใจ (Law of Effect) หมายถึง ผลของพันธะหรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง จะมีพลัง ถ้าผู้เรียนมีความพอใจ ในทางตรงกันข้าม พันธะเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง

¹ Ernest R. Hilgard and Gardon H, Bower, Theories of Learning (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice, Inc, 1975), pp. 32-33.

จะไม่มีพลัง ถ้าผู้เรียนไม่ได้รับความพอใจ หรือกล่าวไว้ว่าการเรียนรู้จะได้ผลถ้าผู้เรียนได้รับความพอใจ และจะเรียนใ้่น้อย ถ้าไม่ได้รับความพอใจ¹

โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ มีความรู้สึกถึงและต้องการความปลอดภัย ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์² ผู้เป็นมารดาจึงมีความพร้อมและความพอใจที่จะแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันบุตรของตน ให้ปลอดภัยจากโรคที่เป็นอันตรายถึงชีวิต อันจะเป็นผลให้การแนะนำเรื่องภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็กมีประสิทธิผล ก่อให้เกิดความรู้เพิ่มมากขึ้น

การสื่อความหมายกับงานสุขศึกษาในโรงพยาบาล

การสื่อสารในโรงพยาบาลระหว่างแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ กับผู้ป่วยและญาติ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้งานด้านการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ป่วยให้ความร่วมมือในการรักษาและปฏิบัติตามคำแนะนำ ช่วยให้ออกจากโรคได้เร็วขึ้น การวิจัยเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างแพทย์กับผู้ป่วยในประเทศไทย³ ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าโรคที่เกิดกับประชาชนส่วนใหญ่เป็นโรคที่รักษาให้หายได้ไม่ยากนัก เช่น ไซหวัค ท้องเดิน อุบัติเหตุและอื่น ๆ บางครอบครัวจะมาโรงพยาบาลด้วยโรคที่ถาวรเป็นประจำ สาเหตุของโรคจำพวกนี้เป็นเพราะปัจจัยทางกายภาพ จิตวิทยา และสังคม เราน่าจะคิดว่า เราควรหรือที่จะต้องเสียเวลารักษาโรคเหล่านี้ แทนที่จะใช้ระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เผยแพร่ความรู้ในการป้องกันเสียแต่ต้นมือ ถึงแม้ว่าจะเสียเวลาบ้างในตอนแรก ๆ แต่ถ้ามุ่งถึงผลในระยะยาวแล้ว ย่อมคุ้มค่า

¹ Hilgard and bower op. cit p.34.

² A.H.Oaslow, "The Need to Know and the Fear of Knowing",

The Journal of General Psychology Vol.68 (1973) : pp.111-125.

³ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล การติดต่อสื่อสารระหว่างแพทย์กับผู้ป่วยในประเทศไทย เอกสารอ้างอิง, หน้า 2.

ขอบเขตของงานสุขศึกษาในโรงพยาบาล ไม่ไต่ไปถึงให้บริการแก่ใน
โรงพยาบาลเท่านั้น จะครอบคลุมถึงการให้บริการสุขศึกษาในสถานที่บริการ
ทางการแพทย์ และการสาธารณสุขทั้งหมด ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายที่นักสุขศึกษา
หรือผู้ที่รับผิดชอบงานสุขศึกษาจะทอวางแผนสุขศึกษา ได้แก่¹

1. สุขศึกษาสำหรับผู้ป่วยและญาติ
2. สุขศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล
3. สุขศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป

สำหรับผู้ป่วยและญาติ แบ่งเป็นแผนกผู้ป่วยนอก (Out patient
department) และผู้ป่วยใน (Inpatient Department) ในแผนกผู้ป่วยใน
ยังแบ่งเป็นสุขศึกษาสำหรับผู้ป่วยก่อนเข้ารับการรักษา ระหว่างรักษาตัวใน
โรงพยาบาล สุขศึกษาดูผู้ป่วยก่อนกลับบ้าน และสุขศึกษาสำหรับการติดตามผล ใน
การวางแผนและดำเนินการสุขศึกษากังกล่าว จะต้องใช้หลักการสื่อสาร (Com-
munication) เช่น เกี่ยวกับการสื่อความหมายโดยทั่วไป คือมีผู้ส่งสาร (Source)
มีเนื้อหาข่าวสาร (Message) มีช่องทาง (Channel) มีสื่อที่ใช้ (Media)
และผู้รับสาร (Receiver) การสื่อความหมายของงานสุขศึกษาในโรงพยาบาล
หรือสถานพยาบาล มักประกอบด้วยผู้ส่งสาร คือบุคคลากรหลายประเภท ได้แก่
แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร จิตแพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักสุขศึกษา
นักสุขภาพิบาล นักโภชนาการ ผู้ช่วยพยาบาล คนงาน ซึ่งเป็นผู้ที่คองทำงานกับ
ผู้ป่วยและญาติ งานสุขศึกษาในโรงพยาบาล คลินิก หรือสถานที่ให้บริการทาง
การแพทย์และอนามัย จะมีส่วนช่วยให้ความเป็นอยู่ของประชาชนมีสุขภาพอนามัย
ดีขึ้น อันจะมีผลไปถึงครอบครัวและชุมชนด้วย

¹ สุรีย์ จันทรมณี, สุขศึกษาในโรงพยาบาล, หน้า 16-17.

ช่องทางกำรสื่อสำรและกำรเรียนรู

ศำสตรำจำรย์ ส่ำเกำ วรำงกูร¹ ก้ำว่ำว่ำ โสภทศนุภกรณหมำยถึง วัสดุ เครื่องมือ และหรือกิจกรรมอย่ำงใภหรือหล่ำย ๆ อย่ำงรวมกัน ที่เป็น เครื่องมือช่วยใภเกิดประสภกำรณใภกำรเรียนรู โดยผ่นประสภสัมพันธ์ค้ำง ๆ ของผูเรียน

Hass และ Packer² ใภความหมำยของ โสภทศนุภกรณ ว่าเป็น เครื่องมือชนิดหนึ่งที่ช่วยใภกำรถ่ำยหอกสิ่งค้ำง ๆ ที่เป็นจริง ทักษะ ทศนคติ ความรู้ความเข้ำใจ ไปยั้งผูรับ

Edgar Dale³ ใภข้อสังเกทว่ำ ประสภกำรณของแ่ละคนเกิดขึ้น ใภเนื่องจำกผูรับประสภกำรณนั้น เขำค้ำวเข้ำไปเกี่ยวข้งในเหตุกำรณนั้น ๆ โดยตรง หรือทำควยตนเอง ประสภกำรณค้ำงก้ำวประกอบควย ประสภกำรณจริง ประสภกำรณจำลอง และประสภกำรณนำฏกรณ (กำรมีส่วนร่วมใภกำรแสดง โดยอำจเป็นทั้งผูรู้หรือผูแสดงก็ทำม เพื่อใภใภเข้ำใภลสภำพควมเป็นจริง) นอกจำกนั้นแล้ว ส่วนใหญ่เรียนรูประสภกำรณควยกำรสังเกทจำกประสภกำรณที่มี คนจัดทำหรือประมวลไว้ในลักษณะรูปแบบค้ำง ๆ

Edgar Dale จึงใภก้ำหนดกรุปกรวยแห่งประสภกำรณขึ้น โดยแบ่งออก เป็น 11 ระดับ ใภประสภกำรณที่เป็นรูปธรรมมำกที่สุดอยู่ที่รำนของกรุปกรวยนี้ ใภประสภกำรณที่ค้อย ๆ เป็นนำมธรรมมำกขึ้น ขึ้นอยู่ในอันค้ำบที่ถักขึ้นไป จนกระทั่ง

¹ ส่ำเกำ วรำงกูร, ค้ำบรรำยยวิชา วัสดุอุปกรณ์กำรเรียนกำรสอน คณะศรศำสตร์ จุฬำลงกรณมหำวิทยำลัย ปีกำรศึกษ 2517, (คักสำเนำ)

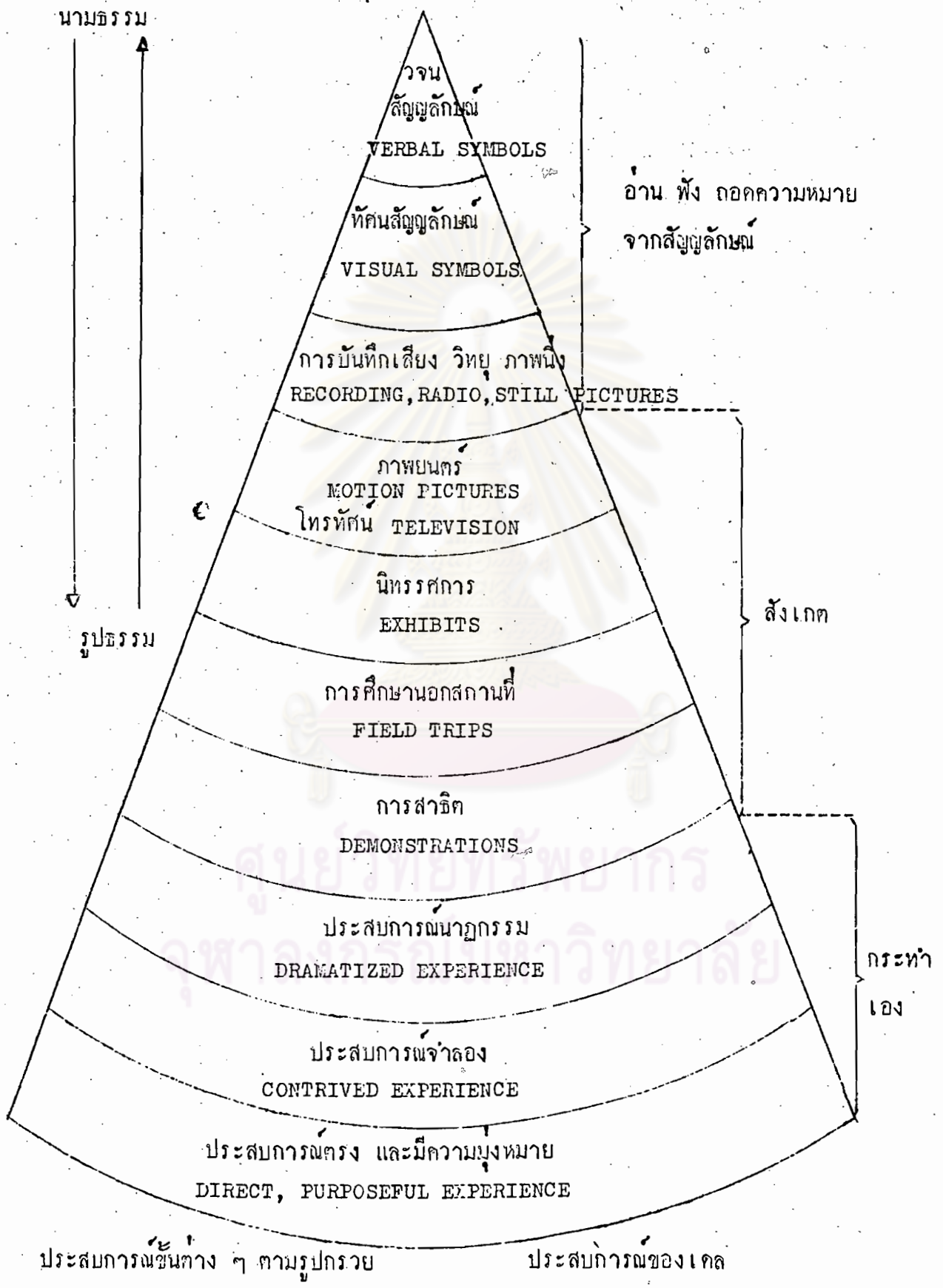
² Kenneth B. Hass and Harry Q. Packer, "Prepartation and Use of Audio-Visual Aids," New York : Prentice Hall Inc., 3 Ed. 1955

³ Edgar Dale, "Audio-Visual Methods in Teaching," New York : The Dryden, 1957, p.42.

ถึงประสบการณ์นามธรรม ซึ่งเป็นยอดของรูปกรวย (คิงรูปภาพ) จะพบว่า เกด
โคจกัให้การโชการบันทึกลียง วิทญู ภาพนิ่ง (Recording Radio and
Still Picture) เป็นการโทประสบการณ์นามธรรมที่สามารถโทประสบการณ์
ทีักแกผู้รับชม และรวมจุดสนใจของผู้ชมโคจกัควย (ภาพนิ่ง โค้แก่ ภาพถ่าย ภาพ
วาค สไลด์ ฯลฯ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อ

เรื่องของการใช้สื่อแต่ละชนิดเพื่อให้ข่าวสารความรู้นั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฟังและการใช้สื่อในการให้ความรู้และข่าวสารในสาขาวิชาอื่นทั้งในประเทศและนอกประเทศ ดังนี้

อีแวน อาร์ ไคลาร์ (Evan R. Keilar)¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เครื่องฉาย ตั้งแต่ปี 1960 สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผู้เรียนสามารถเรียนได้ดีขึ้น เมื่อใช้อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย

Gertrude Mynear Mc Quire² ได้ทดลองใช้สไลด์ประกอบเสียงสอนขวเลขกับนักเรียน 3 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 43 คน สอนด้วยวิธีใช้สไลด์ กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ๆ ละ 55 คน สอนด้วยวิธีบรรยายแบบธรรมดา ทำการทดลองสอนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการทดลองปรากฏว่า ผู้เรียนขวเลขจากสไลด์นั้นสามารถจะเรียนได้เร็วและเขียนได้ถูกต้องมากกว่าการเรียนแบบบรรยายธรรมดา

Jeanne Brossaet Murray³ ได้ทำการวิจัยการใช้สไลด์เทปโปรแกรม เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติสุขนิสัยตามแบบวิธีที่ถูกคอง โดยมีวัตถุประสงค์

¹ Even R. Keilar, "A Descriptive Approach to Classroom Motivation" The Journal of Teacher Education Vol.11 (1960) pp.310-315.

² Gertrude Mynear Mc Quire, "Pacing Transcription with Shorthand Slides : The Effect on Speed and Accuracy," Dissertation Abstracts, 31 : 4644 March, 1971.

³ Jeanne Brossaet Murray, "Use of a Slide-Tape Program to Increase Identification of Health Behaviors," Dissertation Abstracts, Vol.36 : No.7 1974.

ของการวิจัยเพื่อศึกษาว่าการสอนวิชาพลานามัย โดยใช้สไลด์เทปโปรแกรมสอน
 เล็กเล็กเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวทางศาสนีสัย 15 ประการ ใ้ถูกต้องหรือไม่
 และเพื่อหาข้อสังเกตเกี่ยวกับสื่อการสอนสำหรับสอนวิชาพลานามัย ผลการ
 วิจัยพบว่า สไลด์เทปโปรแกรมทำให้ผู้เรียนปฏิบัติศาสนีสัย 15 ประการ ตามแบบ
 ที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า สไลด์เทป
 โปรแกรมเป็นสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กเล็ก สามารถเข้าใจเนื้อหาที่มี
 ขอบเขตจำกัดเฉพาะได้อย่างดียิ่ง

องอาจ จิระจันทน์¹ ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบการเรียนรู้ในวิชา
 ช่าง ระหว่างการสอนแบบสาธิตและการสอนด้วยการใช้สไลด์ประกอบเสียง ใน
 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ โดยใช้ตัวอย่างนักเรียนจากโรงเรียน
 ช่างกลพระนครเหนือ จำนวน 60 คน การแบ่งกลุ่มคือคะแนนที่ได้จากการ
 ทดลองความถนัดเชิงกลเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ผลปรากฏว่า จากการสอนวิชา
 ช่างไฟฟ้า ช่างโลหะ และช่างวิทย์ ด้วยวิธีสอนแบบสาธิตและวิธีสอนโดยใช้สไลด์
 ประกอบเสียงนั้น วิชาช่างไฟฟ้าสอนด้วยสไลด์ประกอบเสียงให้ผลการเรียนรู้สูง
 กว่าการสอนด้วยวิธีการแบบสาธิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 วิชาช่างโลหะ
 และช่างวิทย์ให้ผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะสอนด้วยวิธีใช้สไลด์ประกอบ
 เสียง หรือสอนแบบสาธิต โดยทั่วไปการสอนด้วยสไลด์ประกอบเสียงมีแนวโน้ม
 ให้ผลการเรียนรู้สูงกว่าการสอนด้วยวิธีสอนแบบสาธิต

¹ องอาจ จิระจันทน์, "การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ
 โดยใช้วิธีสอนแบบสาธิตกับวิธีสอนโดยใช้สไลด์มีเสียงประกอบ ในระดับชั้นมัธยม
 ศึกษาตอนปลายสายอาชีพ" ปรินูญานันท์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการ
 ศึกษา ประสานมิตร, 2516.

ประภา ภูวนัน¹ ได้ศึกษาโดยการทำการทดลองเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ข้อเท็จจริงในวิชาวิทยาศาสตร์จากการใช้สไลด์กับรูปภาพประกอบการสอน โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 90 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน แต่ละกลุ่มมีพื้นฐานความรู้วิทยาศาสตร์พอ ๆ กัน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ครูสอนโดยใช้สไลด์เป็นสื่อการสอน ผู้เรียนเรียนรู้ข้อเท็จจริงได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนแบบอธิบาย โดยไม่ใช้สื่อการสอนประกอบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นอกจากนี้ จากการศึกษาของ จริพันธ์ เชมะสุวรรณ² ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์สไลด์ประกอบเสียงในการสอนวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม พบว่าการสอนโดยใช้สไลด์ประกอบเสียง ได้ผลดีกว่าการสอนแบบบรรยาย นอกจากนี้การใช้สื่อร่วมในการให้ความรู้ ทำให้ผู้รับเกิดความสนใจ จกจำได้มากและเป็นเวลานาน อีกทั้งประหยัดเวลา เราให้ผู้รับเกิดความพอใจ²

ชมภุภา หงษ์สุวรรณ³ ได้ศึกษาผลการใช้สไลด์ประกอบเสียง และ

¹ ประภา ภูวนัน, "การทดลองเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ข้อความจริง (Factual Learning) ในวิชาวิทยาศาสตร์ จากการใช้สไลด์กับรูปภาพประกอบการสอน" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.

² จริพันธ์ เชมะสุวรรณ, "การใช้ประโยชน์สไลด์เทปเสียงในการสอนวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ ชมภุภา หงษ์สุวรรณ, "การเปรียบเทียบผลของการใช้สไลด์เทปเสียง และรูปภาพประกอบคำบรรยายในการสอนศิลปไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพประกอบคำบรรยายในการสอนศิลปะไทย กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
 วิชาการศึกษาชั้นสูง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน กลุ่ม
 ทดลองเรียนด้วยสื่อประกอบเสียง และกลุ่มควบคุมเรียนด้วยรูปภาพประกอบคำ
 บรรยาย โดยอาจารย์ผู้สอน ปรากฏว่าการสอนทั้ง 2 วิธี ให้ผลแตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญที่ .05 สรุปว่าการสอนโดยการใช้สื่อประกอบเสียงมีประสิทธิภาพ
 การสอนสูง และให้ผลดีกว่าการสอนโดยการใช้รูปภาพประกอบคำบรรยาย

แต่จากการศึกษาของ สมจิตต์ วิริยานนท์ และคณะ¹ ซึ่งได้ทำการศึกษา
 ประสิทธิภาพของสื่อภาพพลิก สไลด์ประกอบเสียง และเอกสารแจกในการให้ความ
 รู้ เรื่อง โรคกระเพาะและผู้ป่วยโรคกระเพาะ ในโรงพยาบาลรามาศิริ โดยแบ่ง
 กลุ่มตัวอย่างการศึกษาวิจัย 40 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน รวมประชากร 400
 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับความรู้เรื่อง โรคกระเพาะโดยผ่านสื่อแต่ละ
 ประเภท จะมีความรู้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการให้ความรู้ และพบว่าภาพพลิกประกอบ
 คำบรรยายทำให้เกิดความรู้ได้ดีกว่าสไลด์ประกอบเสียงหรือเอกสารแจก ที่ระดับ
 นัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.001

สมัครใจ พิศาล² ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนของมารดาที่ได้รับคำแนะนำ และไม่ได้รับคำแนะนำใน
 ระหว่างตั้งครรภ์ จากโรงพยาบาลศิริราช ผลการศึกษาในมารดาหลังคลอดสอง
 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกัน ดังนี้

¹ สมจิตต์ วิริยานนท์ และคณะ, "สื่อการศึกษาเพื่อผู้ป่วยในโรงพยาบาล"
 ทุนอุดหนุนการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, (อัครสำเนาะ), 2526.

² สมัครใจ พิศาล, "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่อง
 การปฏิบัติตนของมารดาที่ได้รับคำแนะนำ และไม่ได้รับคำแนะนำในระหว่างตั้งครรภ์
 โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ. 2518" วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต แผนก
 วิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนหลังคลอด มารดาที่ได้รับคำแนะนำจะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับคำแนะนำทั้งโดยส่วนรวม และจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คมคาย นาคะปัท¹ ใคศึกษาประสิทธิผลของอุปกรณ์การสอนที่มีต่อการรับรู้คัมภีร์โรคของเ็กในเขตจังหวัดราชบุรี โดยใช้อุปกรณ์การสอนคือเอกสาร เผยแพร่และโปสเตอร์ เกี่ยวกับโรคคอตีบ บาดทะยัก โปลิโอ ไอกรน ค่อมารดา กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม พบว่า

1. มารดากลุ่มทดลองที่ได้รับการสนใจโดยใช้อุปกรณ์ประกอบคำสอน และมารดาในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสนใจโดยไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบคำสอน มีความรู้เกี่ยวกับการรับรู้คัมภีร์โรค ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. มารดากลุ่มทดลองที่ได้รับการสนใจ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และมารดาในกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสนใจโดยไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน มีทัศนคติเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันโรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. มารดากลุ่มทดลองที่ได้รับการสนใจโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน นำบุตรมารับภูมิคุ้มกันโรคมากกว่ามารดาในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสนใจ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุจิราวัฒน์ ชูทองรัตน์² ทำการวิจัยประสิทธิผลของการให้ความรู้

¹ คมคาย นาคะปัท, "ประสิทธิผลของอุปกรณ์การสอนที่มีต่อการรับรู้ภูมิคุ้มกันโรค ของเ็กในเขตจังหวัดราชบุรี", วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต พยาบาลสาธารณสุขบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2522.

² รุจิราวัฒน์ ชูทองรัตน์, "ประสิทธิผลของการให้ความรู้โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิก ต่อการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติของหญิงมีครรภ์มารับบริการ ณ โรงพยาบาลศิริราช", วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิกต่อการเพิ่มความรู้ และเปลี่ยนแปลงทัศนคติของหญิง
มีครรภ์ที่มารับบริการ ณ โรงพยาบาลศิริราช โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างเดียว คือ
หญิง จำนวน 120 คน พบว่า

ประสิทธิผลของการให้ความรู้โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิก ก่อให้เกิด
การเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ในเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์
หลังการให้ความรู้หญิงมีครรภ์ โดยส่วนรวมมีคะแนนหมวดความรู้และทัศนคติมาก
กว่าก่อนได้รับความรู้

หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาสูงและระดับเศรษฐกิจสูง จะมีคะแนน
หมวดความรู้เพิ่มขึ้นสูงกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำ และระดับเศรษฐกิจ
ต่ำ แต่คะแนนหมวดความรู้จะเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามอายุ จำนวน
ครั้งของการตั้งครรภ์ และระดับความวิตกกังวล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย